

WIESŁAW HAP

EDUKACJA REGIONALNA W JASIELSKIM

W ostatnim dziesięcioleciu obok istniejących wcześniej na naszym terenie: Towarzystwa Przyjaciół Biecza (TPB), Stowarzyszenia Miłośników Jasła i Regionu Jasielskiego (SMJiRJ) oraz Stowarzyszenia Miłośników Kołaczyc (SMK), w ramach projektu Henryka Zycha - ówczesnego prezesa SMJiRK - pt. *Integracja społeczności lokalnej*, zgłoszonego do konkursu Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej Unii Europejskiej PHARE - udało się zorganizować kilka nowych stowarzyszeń regionalnych. Działają one w: Dębowcu, Krempej, Nowym Żmigrodzie, Lipinkach, Tarnowcu i Trzcinicy. W 1997 r. jedenaście tego typu towarzystw kulturalnych skupiło się w Jasielskiej Federacji Regionalnych Towarzystw Kultury (JF RTK). Tak Federacja RTK, jak i wszystkie stowarzyszenia - na czele z największym, najprężniejszym i liczącym się w kraju Stowarzyszeniem Miłośników Jasła i Regionu Jasielskiego - prowadzą szeroką działalność popularyzującą historię i dziedzictwo kulturowe oraz dzień dzisiejszy Jasła i regionu, organizują okolicznościowe imprezy i spotkania z twórcami kultury, chronią zabytki przeszłości i miejsca pamięci narodowej, opiekują się zespołami artystycznymi, wydają szereg publikacji regionalnych i kilka czasopism, w tym najbardziej popularny dwumiesięcznik kulturalno-społeczny, „Region Jasielski”.

Ważną dziedziną pracy JF RTK i zrzeszonych w niej stowarzyszeń, jest wprowadzanie tematyki regionalnej do programów nauczania w szkołach, organizacja konkursów i turniejów regionalistycznych dla dzieci i młodzieży, współpraca z placówkami kultury i oświaty, a przede wszystkim ze szkołami. W 1995 r. SMJiRJ wystąpiło do jasielskich szkół podstawowych i średnich z propozycją współpracy w zakresie edukacji i wychowania regionalnego młodego pokolenia, przy jednoczesnym otwarciu na pozytywne wartości kultury europejskiej. Oparciem dla tych działań były materiały Ministerstwa Edukacji Narodowej z 1995 r. pt. *Dziedzictwo kul-*

turowe w regionie, *Karta Regionalizmu Polskiego*, uchwalona na V Kongresie Regionalnych Towarzystw Kultury w 1994 r., *Rekomendacja o Ochronie Folkloru i Sztuki Ludowej Konferencji Generalnej UNESCO z 1989 r.*, *Dokumenty Końcowe Konferencji Narodów Zjednoczonych z 1992 r.* i *Międzynarodowa Karta Edukacji Geograficznej z 1992 r.* W porozumieniu z władzami oświatowymi i dyrekcjami szkół na terenie Jasła założono wówczas dziesięć szkolnych kół Młodych Miłośników Jasła i Regionu, które z pozytywnym skutkiem włączyły się do realizacji programu „regionalnego”. Projekt Henryka Zycha pt. *Stawiamy na młodość* – przyniósł efekty.

Jednym z pierwszych działań Jasielskiej Federacji RTK i jej prezesa Wiesława Hapa było rozszerzenie sieci tych kół na placówki wiejskie. Do przeszło stu szkół rejonu jasielskiego skierowano propozycję założenia w nich szkolnych kół Młodych Miłośników Regionu. Było to zgodne z przyjętym przez JFRTK programem wprowadzania tematyki regionalnej do pracy dydaktyczno-wychowawczej szkół. Opracowano zakres i regulamin pracy tych kół. Mocno zaakcentowano w nim działania na rzecz regionu jasielskiego, dokumentowania i popularyzowanie jego historii, ochronę zabytków, dbałość o warunki ekologiczne i wszechstronny rozwój kulturalny. Zagadnienia te, w myśl wytycznych MEN, winny znaleźć się w centrum uwagi szkół, jednym z zadań których jest wszak przybliżanie młodemu pokoleniu żywotnych spraw małej ojczyzny.

Efektom zabiegów Zarządu JFRTK, przychyłności dyrekcji szkół oraz uczących w nich nauczycieli różnych przedmiotów, jest dalszych dwadzieścia dwa szkolnych kół, a także trzy skupiające najmłodszych, uczniów klas nauczania początkowego oraz przedszkolaków. Działalność i forma pracy tych kół uzyskały aprobatę ówczesnych kuratorskich władz oświatowych, tudzież miejscowych doradców metodycznych WOM, którzy włączyli się do działań, bądź co najmniej nawiązali w tym zakresie współpracę z JFRTK. Pod koniec roku szkolnego 1998/99, u progu reformy szkolnej, Młodzieżowe Koła Miłośników Regionu działały w następujących placówkach oświatowych:

- w szkołach podstawowych - we Wrocance, Kończycach, Kunowej, Świećanach, Warzycach, Trzciny, Osobnicy (Nr 1), Makowiskach, Oparciu, Błażkowej, Korczyni, Nowym Żmigrodzie, Dębowcu, Dobryni, Krempnej, Zawadce Osieckiej, Bieczu (SP 1 i SP 2), Jasle (SP 1, 2, 4, 6, 7, 8; 9 - dwie grupy, SP 10, 11),
- w szkołach średnich - w Jasle (I i II LO),
- oraz w przedszkolach: w Jasle Przedszkola Miejskie - Nr 10 i 9 (w trakcie organizacji).

Szkolne koła i grupy młodych regionalistów skupiały blisko sześciuset pięćdziesięciuro uczniów.

W kolejnym roku szkolnym (1999/2000) powstały dalsze koła:

- w szkołach podstawowych w Załężu, Osieku Jasielskim, Łęczynach i Brzyskach,
- w gimnazjach w Łęczycach, Brzyskach, Roztokach, Świącanach i Jaśle (Nr 2),
- w Katolickim Liceum Ogólnokształcącym w Jaśle.

Liczba kół wzrosła do ponad czterdziestu, a ich członków – do blisko tysiąca.

W ramach wprowadzania zajęć o tematyce regionalnej SMJiRJ oraz Federacja zaopatrują szkoły w różnorodne materiały: czasopismo „Region Jasielski”, biuletyny SMJiRH, Kalendarze Jasielskie, broszury z serii „A-B-C Regionu Jasielskiego”, tomik poezji *Moja mała ojczyzna* i inne. Na potrzeby kół opracowano i wydano książkę *Ziemia Jasielska naszą małą ojczyzną*. Znalazły się w niej materiały na temat historii, przyrody, geografii, legend, gwary, nazw miejscowości, tradycji, obrzędów, dziejów lokalnego szkolnictwa i kościoła, mniejszości narodowych, zabytków, folkloru, zasłużonych ludzi regionu etc.

Pod patronatem JFRTK, odbył się finał konkursu twórczości literackiej „Szukamy młodych talentów” pt. „Moja mała ojczyzna”, w którym wzięła udział ponad setka uczniów. Jego pokłosiem było wydanie wspomnianego wcześniej tomiku z nagrodzonymi utworami młodych poetów. Dwukrotnie zorganizowano trzyetapowe Turnieje Wiedzy o Regionie Jasielskim, w których łącznie wzięło udział przeszło sześciuset uczniów z przeszło trzydziestu szkół podstawowych i gimnazjów z terenu ziemi jasielskiej.

Przy okazji tych turniejów ich uczestnicy wraz z opiekunami i rodzicami mogli obejrzyć interesujące programy artystyczne, na które złożyły się recytacje wierszy poetów z regionu oraz klasyczna muzyka polska i regionalna.

Wielkim powodzeniem cieszą się wielkanocne konkursy na palmę, piśankę i kartkę świąteczną oraz bożonarodzeniowe konkursy na szopkę i kartkę, na które wpłynęło łącznie około tysiąca ciekawych prac. Wszystkie prace z tych konkursów przekazano na cele charytatywne, na aukcje, z których dochód przeznaczony został na operację niepełnosprawnej Darii ze Świącan. Zorganizowano również występ dziecięcego zespołu folklorystycznego „Lipowy Kwiat” z Lipinek oraz spotkanie autorskie z poetką i śpiewaczką ludową, Barbarą Brach. Rokrocznie SMJiRJ współorganizuje Turniej Wiedzy o Jaśle. Część szkolnych grup uczestniczyła też w or-

ganizowanych w Jasielskim Domu Kultury widowiskach obrzędowych z życia wsi pogórzeńskiej, prezentowanych przez zespół ludowy „Lipniacy” z Lipinek.

Podsumowaniem kilkumiesięcznej pracy szkolnych kół regionalnych, przebiegającej pod hasłem „Cudze chwalicie...”, było wykonanie pięknych albumów pt. „Moja miejscowość i okolica”. Laureaci konkursu zostali wyróżnieni w trakcie sesji popularnonaukowej „Dziedzictwo kulturowe regionu jasielskiego” w maju 2000 r. Wówczas też uczestnicy i goście sesji mieli możliwość obejrzenia tych prac na specjalnie zorganizowanej wystawie.

Regularnie odbywają się spotkania opiekunów szkolnych grup regionalnych, które dotyczą zagadnień organizacyjnych, metodycznych, dzielenia się materiałami i doświadczeniami. Nauczyciele-regionaliści byli i są reprezentowani na specjalistycznych i ogólnych konferencjach, w tym prestiżowych I i II Ogólnopolskich Konferencjach Nauczycieli Regionalistów (w Łowiczu w 1996 i w Nałęczowie w 1999 r.). Przedstawiciele nauczycieli biorą też udział w cyklicznych Spotkaniach Regionalistów Ziemi Jasielskiej (m.in. w Dębowcu i Trzcinicy), podczas których bliżej poznają dzieje i zabytki tych okolic oraz wymieniają się doświadczeniami.

Kilkakrotnie nauczyciele i regionaliści uczestniczyli w lekcjach pokazowych z różnych przedmiotów, poświęconych tematyce regionalnej (m.in. w Dobryni, Świącanach, Kunowej, Jaśle).

W ramach zajęć z edukacji regionalnej opiekunowie szkolnych kół poprzez aktywne metody nauczania realizują szereg zagadnień, dotyczących dziedzictwa kulturowego i historycznego Jasielszczyzny, przeprowadzają lekcje w terenie, organizują wycieczki do muzeów, wspólnie z młodzieżą opiekują się miejscowymi cmentarzami i Miejscami Pamięci Narodowej. Sporządzają też różnego typu albumy i zbierają informacje o swoich „korzeniach”.

Na łamach czasopisma „Region Jasielski” promuje się młodzieżowe koła oraz ich pożyteczne działania, wzbogaca się tematykę edukacji regionalnej, prezentuje się twórczość regionalną dzieci i młodzieży.

Przykładem otwartości na współpracę z młodzieżą może być niedawna publikacja SMJRJ pt. *Jasielskie tablice, pomniki, obeliski*, w dużej mierze oparta na opracowaniu dwu kilkunastoletnich jaślanek, uczennic miejscowego I Liceum Ogólnokształcącego. Obecnie zajęcia kół koncentrują się na opracowywaniu części zbioru ankiet „Dziedzictwo kulturowe regionu”, dotyczących dawnych i obecnych twórców ludowych. W formie wycieczek i spotkań uczniowie wspólnie z nauczycielami przeprowadzają wywiady, poznają ich twórczość, fotografują prace.

W związku z wprowadzeniem reformy oświatowej jasielskie środowisko regionalistów dostrzegło w jej programie miejsce na zagadnienia z zakresu geografii, przyrody, historii, muzyki, kultury i tradycji własnego regionu. Z zadowoleniem zauważyło, że w myśl nowych programów nauczania szkoła ma stwarzać znacznie lepsze niż dotychczas warunki do odnajdowania w rodzimej, regionalnej kulturze źródeł uniwersalnych wartości i upowszechniania wiedzy wśród młodego pokolenia na temat ich najbliższego środowiska, rodziny, sąsiedztwa, wioski, miasta, regionu, kultury, tradycji i obrzędów, elementów lokalnego życia codziennego.

Biorąc pod uwagę skalę i istotę tego zagadnienia oraz z racji działań, jakie w tej dziedzinie realizuje, Jasielska Federacja RTK wspólnie ze Stowarzyszeniem Miłośników Jasła i Regionu Jasielskiego, Muzeum Regionalnym w Jasle i Jasielskim Domem Kultury 21 maja 1999 r. zorganizowała sesję popularnonaukową „Szkoła a regionalizm”. W obliczu nadchodzącej wówczas kolejnej wizyty Ojca Świętego, Jana Pawła II, sesji przyświecało hasło potwierdzenia realizacji zadania, jakie postawił przed swymi rodakami największy z Polaków podczas swej pierwszej pielgrzymki do Polski. Apelował wtedy o wierność naszemu dziedzictwu kulturowemu słowami: „... *Proszę was, pozostańcie wierni temu dziedzictwu! Przechowajcie to dziedzictwo! Pomnóżcie to dziedzictwo! Przekażcie je następnym pokoleniom!*” Honorowy patronat nas sesją objęli: wicemarszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, Stanisław Zając, marszałek województwa podkarpackiego, Bogdan Rzońca i starosta powiatu jasielskiego, Marian Gancarz. Wsparcia finansowego na jej właściwą organizację udzielił Zarząd Województwa Podkarpackiego.

Sesję poprzedziła uroczysta msza święta w kościele pw. św. Stanisława, koncelebrowana przez ks. dziekana Tadeusza Paszka, ks. dziekana Józefa Łasicę i ks. proboszcza Jana Cebulaka. W pięknej w stylu i wymowie homilii ks. dziekan Paszek ukazał, jak silne związki wiążą naszą wiarę z rodzimą kulturą i tradycją.

Po mszy wszyscy jej uczestnicy udali się do gościnnego Jasielskiego Domu Kultury, gdzie w sali widowiskowej rozpoczęła się zasadnicza część sesji. W imieniu organizatorów zebranych powitał prezes JF RTK i wiceprezes SMJiRJ, Wiesław Hap. W swym wystąpieniu podkreślił celowość i głęboki sens tej sesji oraz wyraził nadzieję: „... *Oczekujemy, że wystąpienia gości oraz uczestników sesji wykażą potrzebę, celowość i znaczenie nauczania i wychowania regionalnego, tak istotnych elementów kształtowania postaw Polaka i obywatela Europy...*”

Imprezę zaszczycili swą obecnością m.in. przedstawiciel wojewody podkarpackiego – Augustyn Walczak, przedstawiciel Urzędu Marszałkow-

skiego Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie, dyrektor oddziału kultury - Andrzej Szypuła, przewodnicząca Rady Powiatu Jasielskiego - Maria Kurowska, zastępca przewodniczącego Rady Miasta Jasła - Zdzisław Dziedzic, przedstawiciel burmistrza Miasta Jasła, członek Zarządu Miasta - Adam Owiński, członek Rady Krajowej Regionalnych Towarzystw Kultury - Aleksander Kędzior, wspomniani wcześniej duchowni, dyrektorzy jasielskich placówek kultury, prezesi regionalnych towarzystw kultury i dyrektorzy szkół z terenu powiatu jasielskiego. Licznie reprezentowani byli nauczyciele, opiekunowie szkolnych Kół Młodych Miłośników Regionu i ich członkowie, uczniowie szkół podstawowych i średnich.

Z wymienionych gości jako pierwszy głos zabrał przedstawiciel wojewody podkarpackiego, Augustyn Walczak. Oto fragment jego wypowiedzi: *„... W imieniu Pana Wojewody i Pana Kuratora życzę uczestnikom tej sesji owocnej i inspirującej wymiany doświadczeń, trafnych spostrzeżeń i satysfakcji płynącej z ich szlachetnej pasji popularyzowania jakże pięknej i bogatej Ziemi Jasielskiej. Ale mam wrażenie, udokumentowane osobistymi doświadczeniami, bo sporo wojażowałem będąc wicekuratorem krośnieńskim po Ziemi Jasielskiej, że największym jej bogactwem są ludzie, ich pracowitość, ich gospodarność, ich mądrość. Myślę też, że z miłości tej małej ojczyzny, tej, którą nazywamy Ziemią Jasielską bądź Regionem, dobrze pojętym, nowoczesnie pojętym, zrodzi się miłość do tej większej, do Polski. A z tą miłością nie zginiemy jako naród w tej wielkiej, zjednoczonej Europie...”*

Następnie list, skierowany do uczestników tej sesji przez marszałka województwa podkarpackiego Bogdana Rzońcę, odczytał dyrektor oddziału kultury Urzędu Marszałkowskiego w Rzeszowie, Andrzej Szypuła. Marszałek serdecznie pozdrowił wszystkich organizatorów, uczestników i gości sesji, wyraził słowa zadowolenia i uznania, że na jego rodzimej ziemi tak duży nacisk kładzie się na edukację regionalną oraz życzył owocnych obrad.

Wiele ciepłych słów pod adresem środowiska jasielskich regionalistów padło z ust przewodniczącej Rady Powiatu Jasielskiego, Marii Kurowskiej, która m.in. stwierdziła: *„... Praca, którą Państwo wykonujecie, jest piękna i dobra. Na pewno kosztuje ona Was wiele wysiłku i nie wiem, czy zawsze jest właściwie doceniana. Ale myślę, że to właśnie dzięki Wam dzisiaj ta duża grupa młodzieży, która jest na sali, nie będzie już młodzieżą, która nie wie, co to jest patriotyzm. Bo chyba trudno jest kochać Wielką Ojczyznę, Polskę, gdy nie kocha się własnego regionu, własnej wioski, własnego miasta! Wy, Państwo, tę młodzież uczycie mi-*

łości Ojczyzny i gdy są pytania stawiane o patriotyzm, to chyba tu jest odpowiedź jak uczyć młodzież patriotyzmu...”

Wyrazy uznania pod adresem organizatorów sesji zawierało także wystąpienie przedstawiciela burmistrza Jasła, członka Zarządu Miasta, Adama Owińskiego.

Po tych oficjalnych wystąpieniach wiceprezes SMJiRJ, Felicja Jałosińska, odczytała listy i pozdrowienia, które nadeszły od gości, nie mogących przybyć na jasielską sesję, m.in. od: przewodniczącego Rady Krajowej Regionalnych Towarzystw Kultury – Anatola Jana Omelaniuka, sekretarza Rady Krajowej RTK – ks. Władysława Pilarczyka i od przewodniczącego Rady RTK Województwa Podkarpackiego – Adama Kluski. Sesję rozpoczął interesujący, bardzo aktualny wykład prof. dr. hab. Alojzego Zieleckiego, pracownika naukowego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie i cenionego regionalisty, nt. „Regionalizm w reformowanej szkole polskiej”. W przejrzysty, a jednocześnie bogaty w formie i treści sposób referent przedstawił historię i istotę polskiego i lokalnego regionalizmu oraz nakreślił cele, jakie stawia on sobie w dobie reformy oświaty.

Następnie z referatami na temat włączania zagadnień regionalizmu do poszczególnych przedmiotów i zajęć pozalekcyjnych oraz własnych doświadczeń w tej dziedzinie dzielili się nauczyciele regionaliści. Jako pierwszy wystąpił nauczyciel historii w Szkole Podstawowej Nr 9 w Jaśle, Wiesław Hap. Podzielił się on z zebranymi swymi doświadczeniami w realizacji programu autorsko-innowacyjnego pt. „Historia i kultura regionu”. Później zabrał głos Piotr Dziedzic, nauczyciel-regionalista ze Szkoły Podstawowej w Kunowej, który skoncentrował się na związkach między regionalizmem a przedmiotem „wiedza o społeczeństwie”. Następnie na temat doświadczeń z pracy w zakresie regionalizmu na lekcjach języka polskiego z uczestnikami sesji dzieliła się Lidia Witkowska, polonistka ze Szkoły Podstawowej w Warzycach.

W dalszej kolejności o włączaniu tematyki regionalnej do programu nauczania geografii w imieniu nieobecnego autora tego programu, Lecha Polaka, mówiła jego szkolna koleżanka, nauczycielka ze Szkoły Podstawowej nr 4 w Jaśle, Ewa Pietraszek. Podzieliła się również własnymi odczuciami w zakresie pracy regionalistycznej na zajęciach historii i w bibliotece. Z kolei na temat biologii i ekologii oraz ich związków z zagadnieniami regionalizmu głos zabrał Henryk Koerner, prezes Tarnowieckiego Towarzystwa Ekologicznego i nauczyciel biologii w Szkole Podstawowej w Tarnowcu.

Przedmioty artystyczne należą do ważnych dyscyplin kształcenia i wychowania regionalnego. O swych doświadczeniach w pracy z młodzieżą

na lekcjach plastyki, mówiła Bożena Jurkowska, nauczycielka ze Szkoły Podstawowej w Dobryni. O tym, że lekcje z zakresu regionalizmu z powodzeniem można realizować w nauczaniu początkowym, w klasach I-III szkoły podstawowej, w swym wystąpieniu przekonywała słuchaczy i tłumaczyła istotę takich zajęć Bożena Anna Jureczko, nauczycielka ze Szkoły Podstawowej Nr 9 w Jaśle. Występująca po niej Małgorzata Hanusz, nauczycielka z Przedszkola Nr 10 w Jaśle, poszła w swych rozważaniach jeszcze dalej dowodząc, że zajęcia z zakresu regionalizmu są bardzo pozytywnie odbierane i z przyjemnością realizowane przez najmłodszych, przez przedszkolaków. Po głosach nauczycieli-regionalistów, o współpracy Muzeum Regionalnego w Jaśle ze szkołami mówił jego dyrektor, Alfred Sepioł. Na zakończenie tej części sesji zabrała głos przedstawicielka uczniów, członkini Młodzieżowego Koła Miłośników Regionu przy Szkole Podstawowej Nr 9 w Jaśle, Karolina Rzońca, która skoncentrowała się na zagadnieniu: jakie korzyści płyną z nauczania regionalnego?

W przerwie sesji wszyscy jej goście i uczestnicy na specjalnej wystawie mogli podziwiać prace i dorobek niektórych z kół szkolnych oraz nabyć wydawnictwa regionalne na kiermaszu zorganizowanym w hallu Jasielskiego Domu Kultury.

W części artystycznej, prowadzonej przez wiceprezesa JFRTK, Henryka Zycha, wystąpiła kapela ludowa Regionalnego Zespołu Pieśni i Tańca ZPOW „Pektowin”, kierowanego przez Wandę Ryś, choreografa zespołu. Następnie w programie poetyckim „Moja mała ojczyzna” prezentowała się młodzież w oryginalnych pogórzańskich strojach ludowych.

Po występach duża część gości i uczestników sesji udała się do Muzeum Regionalnego w Jaśle, gdzie zwiedzono interesującą wystawę rzeźby ludowej artysty ze Świąćan, Stanisława Ryznarskiego: w ramach spotkania autorskiego uzyskano szereg ciekawych informacji tak o samym twórcy, jak i o jego dziełach.

W kularowych rozmowach po zakończeniu sesji i spotkaniu w muzeum słychać było głosy, że gros gości i uczestników wyniosło z niej w mniejszym lub większym stopniu przekonanie, że wprowadzanie do programów nauczania i wychowania szkolnego zagadnień regionalizmu jest potrzebne i warto tego typu działania propagować, wspierać i rozwijać. Należy wierzyć, że nauczyciele i społecznicy z towarzystw regionalnych będą nadal angażować się w pracę z młodzieżą i że na tej trudnej drodze zyskają naśladowców (także dzięki nowym programom nauczania) oraz będą życzliwie wspierani przez dyrekcje szkół i władze samorządowe, które docenią ich tak potrzebną i niełatwą pracę.

Tak sesja, jak i wiele wspomnianych poczynań nauczycieli i regionali-

stów z terenu Ziemi Jasielskiej zostało u uznaniem przyjęte na szerokim forum II Ogólnopolskiej Konferencji Nauczycieli Regionalistów w Nałęczowie w czerwcu 1999 r., w której autor tego artykułu reprezentował Podkarpacie. Szczególne zainteresowanie i bardzo pozytywne opinie wyrazili jej uczestnicy i goście na temat sieci i działalności Młodzieżowych Kół Miłośników Regionu Jasielskiego oraz podręcznika nauczania regionalnego pt. *Ziemia Jasielska naszą małą ojczyzną*. Jest to tylko jeden z przykładów, świadczących wymownie o tym, że w zakresie edukacji regionalnej i wydawniczej środowisko jasielskie znajduje się w czołówce krajowej.

Wykonanie tego ogromu zadań, programów i projektów nie byłoby możliwe bez udziału ludzi, którzy z poświęceniem czasu i energii podjęli z zapałem trud ich realizacji. Należą do nich: pp. Felicja Jałosińska, Elżbieta Cieniek, wspomniany wcześniej Henryk Zych, Zbigniew Budziak, Bogusław Mastej, a także liczne grono nauczycieli, którzy realizują program regionalny w szkołach oraz regionaliści w gminach. Od 1997 r. kontynuatorem tych programów jest Zarząd JFRTK z jego prezesem i koordynatorem pracy szkolnych kół regionalnych, Wiesławem Hapem na czele. Niemniej ważne dla pozytywnych wyników podjętych przez „grupę zapaleńców” działań było przychylne nastawienie, pomoc i poparcie ich przez placówki kultury w Jasle i w terenie oraz społeczności poszczególnych środowisk: szkół, gmin, wiosek, a także instytucje i władze lokalne, wspierające dotacjami niektóre zadania.

Całokształt tych czynników i poczynań powoduje, że aktywność stowarzyszeń regionalnych, skupionych w Jasielskiej Federacji Regionalnych Towarzystw Kultury, na polu kultury i edukacji regionalnej owocuje kolejnymi działaniami, jak choćby organizacją sesji popularnonaukowej pt. „Dziedzictwo kulturowe regionu jasielskiego” – Jasło-Trzcinica, 25 maja 2000 r.

Organizatorami sesji były: Jasielska Federacja Regionalnych Towarzystw Kultury, Stowarzyszenie Miłośników Jasła i Regionu Jasielskiego, Społeczno-Kulturalne Towarzystwo Przyjaciół Trzcinicy, Muzeum Podkarpackie w Krośnie, Muzeum Regionalne w Jasle i Jasielski Dom Kultury.

Ta ważna dla ochrony i kreacji lokalnej kultury impreza mogła się odbyć dzięki wsparciu finansowym Urzędu Miasta w Jasle i Starostwa Powiatowego.

Poprzedziła ją uroczysta msza święta w jasielskim Sanktuarium Antoniańskim – kościele OO. Franciszkanów, którą koncelebrowali: o. Paweł Gogola i ks. Jan Cebulak. W pięknej homilii o. Paweł zwrócił uwagę na

znaczenie dziedzictwa kulturowego w życiu człowieka i na rolę jaką w nim zajmowała i zajmuje religia i kultura chrześcijańska.

Po mszy świętej wszyscy zebrani udali się do Jasielskiego Domu Kultury, gdzie w interesującej oprawie scenograficznej odbyła się część pierwsza sesji. Jej otwarciu dokonał w imieniu organizatorów prezes Jasielskiej Federacji RTK, Wiesław Hap. Powitał serdecznie wszystkich gości i uczestników. A zaszczytlił sesję swoją obecnością m.in.: przewodnicząca Rady Powiatu Jasielskiego Maria Kurowska, przewodniczący Rady RTK Województwa Podkarpackiego i członek Rady Krajowej RTK Adam Kluska, wiceprzewodniczący Rady Powiatu Jasielskiego i komendant Hufca ZHP w Jaśle Jan Urban, członek Rady Krajowej RTK Zbigniew Więcek, przewodniczący Rady Gminy Jasło Waclaw Książek, wójt gminy Tarnowiec Kazimierz Sanicki oraz gość zza południowej granicy, Eva Czakowa, pracownik naukowy Słowackiej Akademii Nauk. Wśród pozostałych gości i uczestników sesji znaleźli się przedstawiciele Urzędu Miasta w Jaśle oraz gmin powiatu, reprezentanci środowisk oświatowych i kulturalnych z terenu Jasła i powiatu, przedstawiciele stowarzyszeń i towarzystw regionalnych, nauczyciele i uczniowie działający w szkolnych kołach Miłośników Regionu Jasielskiego. Obecni byli też przedstawiciele lokalnych mediów: telewizji, radia i prasy.

Przewodniczący sesji, wiceprezes JF RTK Henryk Zych, odczytał list od marszałka Województwa Podkarpackiego, Bogdana Rzońcy, który nadszedł na ręce organizatorów. Marszałek napisał w nim m.in.: „... *Podjęliście się Państwo bardzo ważnego zadania, chcąc na koniec drugiego tysiąclecia dokonać podsumowania dorobku kulturowego regionu jasielskiego. Burzliwe dzieje tych ziem, przenikanie się kultur, tragiczne losy ludzi tutaj mieszkających w czasie obu wojen światowych, obliwiają do pamięci, do należnego praojcom i swojej małej ojczyźnie szacunku. Im więcej tego typu spotkań tym większa szansa, że przeszłość tego zakątka Rzeczypospolitej Polskiej przetrwa i zostanie przekazana w niemal nie-naruszonej formie następnym pokoleniom*”.

Później zabrała głos przewodnicząca Rady Powiatu Jasielskiego, Maria Kurowska, która pogratulowała organizatorom pomysłu zorganizowania tego typu sesji oraz zwróciła uwagę na rolę, jaką należy przywiązywać do własnych korzeni oraz do dziedzictwa kulturowego swej ziemi. Kolejnym mówcą był przewodniczący RTK Województwa Podkarpackiego, Adam Kluska. W swoim wystąpieniu zaakcentował potrzebę organizowania takich spotkań i podziękował środowisku jasielskich regionalistów za ich dotychczasową działalność na tej płaszczyźnie.

Maria Kurowska i Adam Kluska wręczyli następnie listy gratulacyjne

„Za całokształt działań na niwie krzewienia regionalizmu w szkołach” oraz za album „Moja miejscowość i okolica” nauczycielom pracującym społecznie w szkolnych Kołach Miłośników Regionu Jasielskiego. Otrzymali je: Małgorzata Hanusz (Przedszkole Miejskie Nr 10 w Jaśle), Ewangelina Olbrot (Gimnazjum w Roztokach), Teresa Furmanek-Wnęk i Ewa Pietraszek (SP Nr 4 w Jaśle), Danuta Pociask (SP Nr 11 w Jaśle), Lidia Witkowska (SP w Warzycach), Agnieszka Bogacka (SP i Gimnazjum w Łężykach), Bernadetta Wanat (SP w Święcanach), Wiesław Hap (Gimnazjum Nr 2 w Jaśle, SP Nr 9 w Jaśle, Katolickie LO w Jaśle), Zbigniew Wojtaszuk (SP Nr 9 w Jaśle), Ryszard Turek (SP i Gimnazjum w Nowym Żmigrodzie).

Po tej ceremonii rozpoczęła się część właściwa sesji. Jako pierwszy wystąpił mgr Jan Gancarski, dyrektor Muzeum Podkarpackiego w Krośnie i ceniony archeolog. W bardzo interesującym pod względem merytorycznym i ciekawym w odbiorze wykładzie, w którym wspierał się licznymi przeżroczami z prowadzonych przez siebie wykopalisk, przedstawił zebrany „Odkrycia w Trzciniicy na tle pradziejów Jasła i okolic”. Dzięki temu wszyscy uczestnicy sesji mogli bliżej poznać najstarszą historię naszego regionu oraz związany z nią dorobek kulturowy jego mieszkańców.

Kolejnym prelegentem był ksiądz Jan Cebulak, który przedstawił referat pt. „Ksiądz Władysław Sarna jako regionalista małopolski”. Podzielił się ze słuchaczami swoimi cennymi wiadomościami na temat tego mało znanego, a wybitnego regionalisty i społecznika, zasłużonego nie tylko dla naszego środowiska.

Następnie na temat „Dziedzictwa kulturowego regionu w zbiorach Muzeum Regionalnego w Jaśle” zabrał głos jego dyrektor i etnograf, mgr Alfred Sepioł. Przybliżył zebrany bogaty dorobek jasielskiego muzeum oraz przedstawił stan jego zbiorów.

Ostatnim prelegentem był mgr Wiesław Hap, historyk i prezes Jasielskiej Federacji RTK. W swym wystąpieniu omówił „Działalność towarzystw regionalnych na niwie ochrony i kreacji dziedzictwa kulturowego regionu” oraz na istotę i cel ich pracy.

W przerwie między prelekcjami goście i uczestnicy sesji na specjalnie zorganizowanym kiermaszu mogli zaopatrzyć się w liczne wydawnictwa regionalne oraz podziwiać piękne prace z bogatego dorobku szkolnych Kół Miłośników Regionu Jasielskiego.

Po zakończeniu pierwszej części sesji w Jasielskim Domu Kultury jej goście udali się do Muzeum Regionalnego w Jaśle. Tam nastąpiło otwarcie wystawy pt. „Pradzieje Jasła i okolic”. Rolę gospodarzy wystawy pełnili jej organizatorzy i dyrektorzy: Muzeum Podkarpackiego w Krośnie, Jan Gancarski i Muzeum Regionalnego w Jaśle, Alfred Sepioł. Tę niezwykle in-

teresującą ekspozycję, którą można było później oglądać przez kolejne tygodnie, przybliżył jej autor, Jan Gancarski.

Następnie uczestnicy sesji wyjechali do Trzcinicy, gdzie funkcję gospodarza pełniło Społeczno-Kulturalne Towarzystwo Przyjaciół Trzcinicy. Po obiedzie w stołówce miejscowego Zespołu Szkół Rolniczych wszyscy udali się do zabytkowego drewnianego kościółka. Po zwiedzeniu tej perły architektury sakralnej, nie tylko w skali Podkarpacia, zebrani wyruszyli na teren grodziska „Wały”, miejsce badań archeologicznych, o którym sporo dowiedzieli się podczas wcześniejszej prelekcji oraz w trakcie otwarcia wystawy w jasielskim Muzeum.

Po zwiedzeniu „Wałów” w nagrodę za trud przejścia całej trasy wszyscy uczestnicy sesji wysłuchali plenerowego występu kapeli ludowej „Trzcinicoki”, która zaprezentowała repertuar tradycyjnych przyśpiewek i melodii pogórzańskich.

I w tej sesji, jak i imprezach jej towarzyszących, wzięli bardzo licznie udział nauczyciele i uczniowie, dla których problematyka poznania spuścizny po swych przodkach jest jednym z ważniejszych zadań.

Należy zatem rozwijać tego typu działania, dbając jednocześnie o utrzymanie ich wysokiego poziomu tak w zakresie organizacji, jak i ich jakości. Realizując ten ambitny program, jego uczestnicy muszą mieć świadomość, że cokolwiek tworzymy i reformujemy, kogokolwiek wychowujemy i edukujemy, musimy to czynić w oparciu o niezwruszone i nieprzemijające wartości oraz świadomość własnych korzeni kulturowych. I tu uspokoić trzeba – nielicznych na szczęście – nieufnych, którzy obawiają się powstania nietolerancyjnych dla obcych kultur „zaścianków Europy”, bo to nam zdecydowanie nie grozi. Wręcz przeciwnie! Zachowamy dzięki temu własną tożsamość kulturową, chrześcijańską i narodową, łącząc je z innymi, podobnymi wartościami i wnosząc jako fundamentalne składniki do jednoczącej się Europy.